

В школах сел Караозек и Токтамыс открылись кабинеты поддержки инклюзии

В Общеобразовательной школе села Караозек состоялось значимое событие - торжественное открытие кабинета поддержки инклюзии. Новый кабинет станет важным пространством для оказания необходимой помощи детям, создания комфортных условий для их обучения, развития и полноценного участия в школьной жизни. Гостей мероприятия радушно встретил директор школы Калимаш Даирова, педагоги и учащиеся. В праздничной церемонии приняли участие депутат Акмолинского областного маслихата Клара Тунгушевна Мендыбаева, аким Караозекского сельского округа Абзал Молдаспаев, главный специалист районного отдела образования Арман Тулебаев.

Церемония открытия прошла в особом формате - в виде телемоста, объединившего школы Акмолинской области. В этот день сразу в восьми организациях образования региона были открыты кабинеты поддержки инклюзивного образования. Следует отметить, что работа в данном направлении проводится целенаправленно и поэтапно. До этого времени по всему региону уже открыто 146 кабинетов и работа будет продолжена. Благодаря онлайн-формату участники смогли стать частью единого масштабного события, объединившего педагогов, руко-

деланной подготовительной работе, представили новые кабинеты, обозначили планы на предстоящий период.

После завершения телемоста торжественная часть продолжилась непосредственно в самом кабинете. Особенно символическим моментом церемонии стало разрезание традиционной ленты, знаменующее открытие нового кабинета. Почетное право открыть кабинет было предоставлено депутату областного маслихата Кларе Тунгушевне Мендыбаевой и директору школы Калимаш Егинбаевне.

Гости поздравили педагогический коллектив с важным событием, пожелали школе дальнейшего развития, успехов и новых достижений. В своих поздравлениях они отметили значимость создаваемых условий для детей и необходимость дальнейшего развития инклюзивной образовательной среды.

Праздничную атмосферу мероприятия дополнила концертная программа, подготовленная силами учащихся и педагогов школы. Творческие номера стали еще одним подтверждением того, что школьная жизнь - это не только уроки и знания, но и дружба, взаимоподдержка, творчество и возможность каждого ребенка проявить себя.

дителей школ и специалистов, работающих в сфере инклюзивного образования.

К участникам телемоста в онлайн-режиме подключился руководитель Координационного совета по развитию инклюзивного образования в Акмолинской области Марат Умербаевич Ибраев. Поздравляя коллективы школ со знаменательным событием, он отметил особую значимость работы по развитию инклюзивной образовательной среды.

Марат Умербаевич подчеркнул, что создание таких кабинетов - это не просто открытие нового помещения в школе. Это важный шаг к тому, чтобы каждый ребенок чувствовал себя принятым, защищенным и нужным, имел возможность раскрывать свои способности и получать качественное образование с учетом индивидуальных потребностей.

Инклюзия начинается с понимания, принятия и готовности помочь. Именно поэтому развитие инклюзивного образования сегодня является важной задачей для всей системы образования и общества в целом. Школа должна быть пространством, где каждый ребенок имеет возможность учиться, общаться, развиваться и верить в собственные силы.

В ходе телемоста школы из разных районов Акмолинской области приветствовали коллег и делились результатами своей работы. Руководители организаций образования рассказали о про-

Открытие кабинета стало для школы села Караозек новым этапом в развитии инклюзивного образования. Здесь будут создаваться условия, в которых дети смогут получать необходимую поддержку, раскрывать свои способности и чувствовать себя полноценными участниками школьного сообщества.

Ведь настоящая инклюзия - это когда возможности ребенка видят прежде, чем его ограничения. Это когда рядом есть люди, готовые поддержать, понять и помочь сделать следующий шаг.

Пусть новый кабинет станет именно таким пространством - пространством доверия, заботы, развития и новых возможностей. А сегодняшний день станет еще одной доброй страницей в истории школы села Караозек и важным шагом навстречу школе, открытой для каждого ребенка.

Уместно добавить, что аналогичный кабинет поддержки инклюзии в этот же день торжественно был открыт в Общеобразовательной школе села Токтамыс, которую возглавляет Марина Михайловна Мамчур. В открытии кабинета в школе села Токтамыс из районного центра приняли участие руководитель методического кабинета районного отдела образования Шынар Каскеева и методист Светлана Маликова.

А. АМАНЖОЛОВА.

Аппараттық кеңесте

Бұланды ауданының әкімі Ардақ Смаиловтың төрағалығымен аппараттық кеңес өтіп, онда ауданның санитариялық-эпидемиологиялық жағдайы және әлеуметтік нысандардың 2026–2027 жылдардағы жылыту маусымына дайындығы қаралды. Кеңес басталар алдында аудан әкімі Ардақ Дулатұлы ағымдағы жылғы 13 қыркүйекте өткен сайлау қорытындысы бойынша Қарамышевқа ауылдық округінің әкімі болып сайланған Қизат Көлбайұлы Хамзинды таныстырды. Аудан әкімі ауыл әкімін құттықтап, жауапты қызметіне сәттілік тіледі. Сонымен қатар, Ардақ Дулатұлы Сауле Дәуренбекқызы Даниеваға Қарамышевқа ауылдық округінің дамуына қосқан үлесі мен атқарған еңбегі үшін алғысын білдірді.

Аппараттық кеңес барысында жауапты бөлімдер мен ұйымдар басшыларының есептері тыңдалып, жылыту маусымына дайындық барысы талқыланды. Кеңес қорытындысы бойынша жауапты тұлғаларға нақты тапсырмалар беріліп, олардың орындалуын бақылауда ұстау тапсырылды.

Аудан әкімінің баспасөз қызметі.

Люди труда

Молодость, труд и стремление к развитию

Не секрет, что благодаря ответственному отношению к делу, профессионализму и стремлению развиваться складываются успехи каждого предприятия. Особое место среди них занимают молодые специалисты - те, кто только начинает свой профессиональный путь, но уже сегодня доказывают, что возраст и небольшой трудовой стаж не являются препятствием для достижений.

Одним из таких молодых специалистов является Ляззат Халижановна Махсотова, которая с 2025 года работает в ТОО «Макинская птицефабрика». За сравнительно небольшой период работы она успела зарекомендовать себя как ответственная, исполнительная, добросовестная и инициативная сотрудница.

Для Ляззат работа - это не просто выполнение должностных обязанностей. Это возможность каждый день узнавать что-то новое, приобретать практический опыт, совершенствовать профессиональные навыки и уверенно двигаться вперед. Ее отношение к труду основано на стремлении качественно выполнять поставленные задачи и постоянно развиваться в выбранной профессии.

Всего за один год работы Ляззат смогла добиться первых профессиональных успехов и заслужить уважение коллег. Важной страницей в ее трудовой биографии стало участие в региональном конкурсе «Еңбек жолы» в номинации «Лучший молодой работник производства». Этот конкурс объединяет людей труда, позволяет молодым специалистам представить результаты своей работы, обменяться опытом и почувствовать значимость выбранной профессии.

Участие в конкурсе стало для Ляззат не только возможностью продемонстрировать свои достижения, но и важным этапом профессионального становления. Подобный опыт помогает молодому специалисту раскрыть свой потенциал, расширить кругозор, увидеть новые перспективы и еще больше убедиться в том, что добросовестный труд всегда имеет ценность.

Профессиональный путь начинается с маленьких шагов, но именно из них складываются большие достижения. Каждый рабочий день - это новый опыт, новая задача и очередная возможность стать лучше. Для

молодых специалистов особенно важно не бояться учиться, принимать вызовы и верить в собственные силы.

Сегодня Ляззат продолжает совершенствовать свои профессиональные знания и навыки, ответственно относится к работе и уверенно формирует свою трудовую биографию. Ее пример показывает, что настоящий профессионализм рождается не только из многолетнего опыта, но и из отношения человека к своему делу - его ответственности, трудолюбия, инициативности и желания развиваться.

Молодые специалисты - это не просто начинающие работники. Это энергия, знания, свежий взгляд и потенциал будущего. Именно от их стремления к развитию во многом зависит завтрашний день производства. Поэтому поддержка и признание труда молодежи - это вклад в будущее предприятия и всей страны.

История Ляззат Халижановны - это история первых профессиональных шагов, первых достижений и большого стремления вперед. И пусть сегодняшний успех станет лишь началом долгого и достойного трудового пути, наполненного новыми знаниями, достижениями и победами.

По материалам отдела
занятости и социальных программ
Буландынского района.

ТІЛ – ҰЛТТЫҢ ЖАНЫ

ҚҰРЫЛТАЙ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ЗАҢ ТІЛІНЕ АЙНАЛДЫРА АЛА МА?

Қазақ елі жаңа Конституциясын қабылдап, мемлекет дамуының тың кезеңіне қадам басты. Таяуда халқымыз алғаш рет Құрылтай депутатыларын сайлауда дауыс беріп, өз таңдауын жасады.

Аударма тілден заң тіліне

Бізге жаңа Ата заңды әзірлеуге қатысу бақыты бұйырды. Осы жұмыс барысында заң мәтінін жазуда бұрыннан қалыптасқан тәжірибеден бас тарттық. Бұған дейін заңдар негізінен орыс тілінде әзірленіп, кейін қазақшаға аударылатын. Уақыт өте мұндай тәсіл құқықтық ұғымдардың дәлдігіне, заң техникасына және мемлекеттік тілдің құқық тілі ретінде қалыптасуына кері әсер ететіні анық байқалды. Сондықтан жаңа Конституцияны әзірлеу кезінде екі тілде қатар жазу (co-drafting) әдісін қолдандық. Конституциялық нормалар екі тілде бір мезгілде пысықталып, екі мәтін де тең түпнұсқа ретінде қалыптасты.

Қыркүйек айында жұмысын бастаған Құрылтай заңдарды Конституция негізін қалаған жаңа заң шығару мәдениетіне сүйеніп әзірлесе деген тілек бар. Жаңа дәуірдің заңдары аударма емес, екі тілде қатар әзірленетін түпнұсқа құқықтық актілер ретінде дүниеге келуге тиіс. Өйткені мемлекеттік тілдің конституциялық мәртебесі ең алдымен, заңдардың сол тілде жасалуы арқылы нақты мазмұнға ие болады.

Тәуелсіздік жылдары еліміз демографиялық ахуал мен саяси ерекшеліктерді ескере отырып, мемлекеттік тілді дамыту саясатын қалыптастырды. Оның мәртебесі Конституцияда бекітіліп, «Тіл туралы» заңда нақтыланды. Қоғамдық өмірдегі қолданыс аясы да біртіндеп кеңейіп келеді.

Мемлекеттік тілдің заң шығармашылығындағы орны әлі де толық қалыптасқан жоқ. Отыз жылдан астам уақытта Парламент қабылдаған заңдардың ішінде әуел бастан мемлекеттік тілде әзірленгендері саусақпен санарлық. Заңдар негізінен орыс тілінде жазылып, кейін қазақшаға аударылатындықтан, мемлекеттік тілдегі нұсқа аударма күйінде қалып отыр. Соның салдарынан заңнамада қазақ тілінің табиғаты мен ұлттық танымға жат оралымдар орнықты. Бұл мемлекеттік тілдің заң шығармашылығында толыққанды қолданылуын тежейтін жүйелік факторға айналды.

Еліміз ресми тұрғыдан да, нақты өмірде де қостілді ортада отырғанын мойындауымыз керек. Сол себепті мәселе тілдің өзінде ғана емес. Заңның қай тілде дүниеге келетіні оның сапасына, азаматтардың оны біркелкі түсінуіне, ұлттық құқықтық ойдың қалыптасуына тікелей әсер етеді. Демек, мемлекеттік тілдің конституциялық мәртебесі қағаз жүзінде қалмай, заң шығару үдерісінің нақты әрі міндетті негізіне айналуға тиіс.

Мәселенің төркіні заң шығару

үдерісінің бастапқы кезеңінде жатыр. Кеңестік кезеңде заң жобалары орыс тілінде әзірленіп, кейін жергілікті халықтың тіліне аударылды. Соның нәтижесінде құқықтық норманың мазмұны мен логикасы, баптардың құрылымы, заң техникасы мен терминологиялық жүйесі де орыс тілінде қалыптасты. Сөйтіп, қазақ тілі дайын заңды тәржімалайтын тіл қызметіне ығыстырылды. Азаттық алғаннан кейін мемлекеттік тілдегі мәтін міндетті болғанымен, ол аударма мәртебесінен толық арыла алмады.

Бұл айырмашылық заң саласында ерекше сезіледі. Өйткені заң – сөздердің жай жиынтығы емес. Ол – құқықтық ұғымдар, заң техникасы, терминология, логика мен мағыналық дәлдікке негізделген тұтас құрылым. Сондықтан құқықтық норманы аударма арқылы беру терминологиялық дәлдікті әлсіретіп, сөйлем құрылымын бастапқы тілдің синтаксисіне тәуелді етуі, тіпті кей жағдайда мазмұн реңктерінің өзгеруіне әкелуі мүмкін.

Мәселе «түпнұсқалықты» қалай түсінетінімізге де байланысты. «Тіл туралы» заңда ол негізгі мәтіннің мағынасы мен мазмұнын сақтау ретінде түсіндірілгенімен, тәжірибеде көбіне орыс тіліндегі мәтінді сөзбе-сөз қайталау деп қабылданады. Соның салдарынан қазақ тілінің табиғи құқықтық стилі емес, орыс тіліндегі мәтіннің синтаксистік құрылымы сақталып қалады.

Мұны бұрынғы Конституция мәтінінен де көруге болады. Мәселен, «право на жизнь» мемлекеттік тілде «өмір сүруге құқығы» деп берілген. Сөзбе-сөз аударма ретінде дұрыс болғанымен, қазақ құқықтық тіліне «өмір сүру құқығы» нұсқасы жинақы әрі табиғи.

Сол сияқты «Соттың санкциясынсыз адамды жетпіс екі сағаттан аспайтын мерзімге ұстауға болады» деген құрылым орыс тілінің синтаксисіне жақын. Қазақ құқықтық стиліне сай «Соттың санкциясынсыз тұлғаны жетпіс екі сағаттан артық ұстауға болмайды» деу табиғи, түсінікті әрі құқықтық екпіні айқын.

Бұл мысалдар мемлекеттік тілдегі заң мәтіндерінің неліктен кейде ауыр әрі жасанды қабылданатынын аңғартады. Мәселе тілдің мүмкіндігінде емес, құқықтық норманың бастапқыда осы тілде қалыптаспауында, оның әлеуетін толық пайдалана алмауымызда. Көптілді құқықтық жүйелер тәжірибесі көрсеткендей, түпнұсқалықты өлшемсіз сөзбе-сөз ұқсастық емес, мәтіндердің құқықтық күші мен мағынасының теңдігі. Сондықтан заң шығармашылығында сыртқы ұқсастықтан гөрі құқықтық мазмұнның дәлдігі маңызды.

Бұл қағида дамыған көптілді құқықтық жүйелердің ортақ ұстанымына айналған. Еліміз үшін де сол тәжірибелердің арасынан өз құқықтық жүйемізге сәйкес келетін үлгіні таңдау маңызды.

Өзге елдер қандай жолдан өтті?

Көптілді құқықтық жүйесі бар мемле-

кеттер де кезінде құқықтық ойдың бір тілде қалыптасып, екінші тілдің аударма тілі ретінде шетте қалу мәселесімен бетпе-бет келген. Уақыт өте олар тілдердің құқықтық және мағыналық теңдігін қамтамасыз ету жолында заң шығармашылығының тәсілдерін қайта қарады. Канада, Бельгия, Швейцария, Финляндия тәжірибесі осының табысты үлгілері саналады.

Канада заңды екі тілде қатар жазу (co-drafting) моделін қолданады. Заң жобасы ағылшын және француз тілдерінде бір мезгілде әзірленіп, екі мәтін де түпнұсқа болып есептеледі. Оларды өзара тығыз жұмыс істейтін кәсіби топтар дайындайды. Яғни бір мәтін екіншісінің аудармасы емес, құқықтық норма екі тілде қатар қалыптасады. Бұл мағыналық ауытқуларды азайтып, екі тілдің де дербес құқықтық тіл ретінде дамуына мүмкіндік береді.

Бельгия мен Швейцария да бір тілдің үстемдігіне негізделген үлгіден саналы түрде бас тартты. Бұл елдердегі француз, неміс, нидерланд, италиян тілдеріндегі заң мәтіндерінің әрқайсысы түпнұсқа болып танылады. Сондықтан соттар заңды қолданғанда барлық тілдік нұсқаны қатар қарастырады.

Мұндағы басты қағида – заңды сөзбе-сөз емес, оның мақсаты мен құқықтық мәніне сүйеніп түсіндіру. Яғни құқықтық мазмұн тілдің грамматикалық құрылымынан маңызды. Ал тілдік әралуандық кедергі емес, керісінше заң шығарушының мұратын дәлірек ашуға мүмкіндік беретін артықшылық ретінде қарастырылады.

Осы тәжірибелердің ішінде біз үшін ең тағылымдысы – Финляндия жолы. Бұл елдің тарихи алғышарттары мен тілдік эволюциясы біздің жағдайымызға өзгелерге қарағанда жақынырақ. Финляндия бірнеше ғасыр Швеция құрамында болып, мемлекеттік басқару, сот және заң шығару швед тілінде жүргізілді. Швед тілі билік пен құқықтың тіліне айналса, халықтың басым бөлігі сөйлейтін фин тілі күнделікті қарым-қатынас аясында қалып, құқықтық нормаларды қалыптастырудан тыс қалды.

Фин тілін мемлекеттік тіл деңгейіне көтеру кезең-кезеңімен жүзеге асты. XX ғасыр басындағы реформалар нәтижесінде ол швед тілімен тең мемлекеттік тіл ретінде бекітілді. Бірақ шешуші өзгеріс мәртебеде емес, оның заң шығармашылығында нақты қолданылуында еді.

Құқықтық терминология мемлекеттік деңгейде жүйелі түрде қалыптастырылып, арнайы комиссияларда заңгерлер мен тіл мамандары бірлесіп жұмыс істеді. Заң факультеттерінде құқықтық әдебиет пен зерттеулер фин тілінде жазылып, құқықтық доктрина мен тәжірибе біртіндеп осы тілге ауысты.

Сонымен бірге Финляндия швед тілінен бас тартқан жоқ. Екі тілдегі заң мәтіндері түпнұсқа деп танылып, сот-

тарда бірдей қолданылды. Уақыт өте құқықтық норманың бастапқы идеясы көбіне фин тілінде қалыптасып, швед тіліндегі мәтін оның тең дәрежелі серіктесі болып қалды.

Бұл тәжірибеден бізге екі сабақ маңызды. Біріншісі – құқықтық тіл өздігінен қалыптаспайды. Ол мақсатты мемлекеттік саясаттың, кәсіби ғылыми ортаның әрі ұзақмерзімді жүйелі жұмыстың нәтижесінде орнығады.

Екіншісі – аударма моделінен қатар әзірлеу моделіне көшу қажет. Бұл тілдердің бәсекесі емес. Бұл – ұзақ уақыт көлеңкеде қалған мемлекеттік тілге құқықтық ойды дербес қалыптастыратын толыққанды заң тіліне айналу мүмкіндігін беру.

Ендігі міндет

Құрылтайға жүктеледі

Егер жаңа Конституция еліміздің жаңа саяси дәуірінің бастауы болса, Құрылтайдың тарихи миссиясы – мемлекеттік тілге серпіліс беретін заң шығару мәдениетін қалыптастыру. Бұл мәдениет заңдардың мазмұнымен ғана емес, оларды әзірлеу тәсілімен де ерекшеленуге тиіс. Ал бұл бағыттағы өзгерістер мына негізгі қадамдарға сүйенуі керек.

Біріншіден, мемлекеттік тіл мен орыс тілінің заң шығармашылығындағы функционалдық теңдігін қамтамасыз ету қажет. Бұл орыс тілінің қолданысын шектеудеген сөз емес. Мәселе – мемлекеттік тілді аударма мәртебесінен шығарып, құқықтық норманың бастапқы мазмұнын қалыптастыратын толыққанды заң тіліне айналдыруда. Сондықтан заң жобаларын екі тілде қатар әзірлеп, екі мәтінді де тең дәрежелі түпнұсқа ретінде қалыптастыру керек.

Екіншіден, «түпнұсқа» ұғымының құқықтық мазмұнын қайта пысықтау маңызды. Түпнұсқалық сөзбе-сөз ұқсастықты емес, мәтіндердің құқықтық күші мен мазмұнының теңдігін білдіреді. Бұл қағида заңнама мен құқық қолдану тәжірибесінде орнығуға тиіс. Сондықтан құқықтық мәні мен салдары өзгермесе, стилистикалық айырмашылықтарды түпнұсқалардың сәйкессіздігі деп бағалауға болмайды.

Тегі мен табиғаты бөлек тілдердің семантикалық құрылымын дәлме-дәл шектестендіру мүмкін емес. Сондықтан басты өлшем – мәтіндердің сыртқы бірдейлігі емес, бірдей құқықтық мазмұн мен нәтиже.

Үшіншіден, құқықтық және лингвистикалық сараптаманы жаңа деңгейге көтеру керек. Сараптаманың мақсаты аударманы тексерумен шектелмеуге тиіс. Ол мемлекеттік тілдегі заң мәтінінің қазақ тілінің табиғатына, құқықтық стилі мен ұлттық терминологиясына сай болуын қамтамасыз етуі қажет.

Лингвистикалық сараптама қолданыстағы заңнаманы жүйелі талдап, терминологиялық әрі мағыналық сәйкессіздіктерді анықтап, оларды түзетуге бағытталуға тиіс.

Төртіншіден, мемлекеттік тілде құқықтық ойлау ортасын қалыптастыру керек. Құқықтық тіл тек заң жобаларында қалыптаспайды. Ол университеттерде, ғылыми зерттеулерде, оқулықтарда, сот тәжірибесі мен кәсіби пікірталастарда орнығады. Сол себепті тұрақты терминологиялық комиссия құру, заң шығармашылығына арналған бірыңғай терминологиялық қор қалыптастыру, мемлекеттік тілдегі құқықтық білім мен ғылыми әдебиетті дамыту – стратегиялық міндет.

Құқық қолдану тәжірибесі де орыс тіліне негізделген модельден мемлекеттік тілдегі мәтінді басым қолдануға біртіндеп көшуге тиіс.

Бесіншіден, аудармаға негізделген заң шығармашылығынан құқықтық нормаларды мемлекеттік тілде түзетін модельге кезең-кезеңімен көшу қажет. Жоғарыда айтылғандар еліміздің мұндай өзгеріске баруына мүмкіндік бар екенін көрсетеді. Әрине, бұл бір күнде жүзеге аспайды. Ол сындарлы мемлекеттік саясатты, табандылықты, институционалдық сабақтастық пен жаңа кәсіби мәдениетті талап етеді. Бірақ алғашқы қадам жасалуға тиіс.

Жаңа Конституция ел дамуының келесі кезеңін бастады, ал Құрылтай оның қағидаларын нақты заңдар арқылы жүзеге асырмақ. Сондықтан қазір заңдардың мазмұнын ғана емес, оларды әзірлеудің құқықтық әрі тілдік моделін де қайта пайымдауға тарихи мүмкіндік туып отыр. Тек осы мүмкіндікті пайдалану қажет. Әйтпесе, бүгінгі бір күн ертеңгінің екі күнімен өлшеніп, бүгін жіберген қателігіміз ертең еселеніп оралады.

Жаңа Конституцияны әзірлеу барысында мемлекеттік тілде әу бастан сапалы, түсінікті, калькасыз заң жазуға болатынына көз жеткіздік. Ендеше, жаңа Конституция жаңа заң шығару мәдениетінің де бастауы болуға тиіс. Оның өміршеңдігі Құрылтай қабылдайтын заңдардың сапасы мен оларды әзірлеу мәдениетіне байланысты.

Бұл мәдениет мемлекеттік тілді заңдар аударылатын қосалқы тілден құқықтық идеялар дүниеге келетін толыққанды заң шығармашылығының тіліне айналдыруға тиіс. Сонда ғана оның конституциялық мәртебесі нақты мазмұнмен толығыады. Ол үшін заңдар бастан мемлекеттік тілде жазылуға тиіс.

Болашақ Құрылтай депутаттарына аманатымыз – осы.

М. АХМАДИ, А. ЖҰМАҒАЛИ,
Maqsut Narikbayev University
профессорлары.

«Қыргүйек», «көгөніс», «шегара»: Қазақ тіліндегі сөздердің жазылуы неге қайта талқыланып жатыр?

Соңғы уақытта қазақ тіліндегі бірқатар сөздердің жазылуына қатысты пікірталас қайта күшейді. Жаңа оқу жылы басталысымен «қыргүйек» сөзін «қыргүйек» деп жазу, көгөністі «көгөніс», «шекара» сөзін «шегара» түрінде таңбалау мәселесі әлеуметтік желіде жиі талқылана бастады.

Бір тарап мұндай өзгерістер қазақ тілінің табиғи дыбысталу жүйесіне жақын екенін айтса, енді бірі қолдануға қалыптасқан нұсқаларды өзгертудің қажеті жоқ деген пікірде.

Мәселенің бір ұшы қазақ тілінің емле қағидаттарына барып тіреледі. Табиғи заңдылықтарына сай сөздерді қалай айтсақ, солай жазу керек пе, әлде әдеби тілде орныққан дәстүрлі нұсқаны сақтау

қажет пе? Бұл сұраққа тіл мамандары да өз пайымын білдіріп келеді.

Социоллингвист-ғалым Аман Абасиловтың айтуынша, тілдің даму деңгейін оның графикалануы, стандартталуы және модернизациялануы арқылы бағалауға болады.

«Тілдің дамыған деңгейі үш түрлі белгіге ие болуымен өлшенеді. Біріншісі, графикаланған, яғни жазу жүйесі қалыптасқан тіл болуы. Екіншісі, стандартталған, әдеби тілдік нормасы мен стильдері бар тіл болуы. Үшіншісі, модернизацияланған, яғни жаңарып жетілген, осы заманғы ғылыми-техникалық прогреске икемделген тіл болуы керек», дейді профессор.

Филология ғылымдарының канди-

даты осы тұрғыдан алғанда мәселе бір сөздің (қыргүйек пе, қыргүйек пе) жазылуымен шектелмеуі керек екенін айтады. Профессордың пайымынша, қазақ тілінің орыстанып кеткен құрылымдарын да Ахмет Байтұрсынұлы таныған әрі көрсеткен табиғи жүйесіне әкелу керек.

«Ұлт ұстазы «сөйлегенде дауыстың ырағы сағаттың шық-шық еткенімен, тамырдың бүлік-бүлік соққанымен бірдей» болуы керек дегенді айта келе, жалпы тіл біліміндегі морфологиялық, фонематикалық, фонетикалық, тарихи-дәстүрлік емле қағидаттарының ішінде қазақ тілі емлесінің 80 пайызы фонетикалық, 20 пайызы морфологиялық қағидатқа сүйенетінін

айтады», дейді Аман Абасилов.

Ғалым осыған байланысты әсіресе бірігіп, кіріккен сөздердің айтылу ерекшелігін жазуда да ескеру қажет екенін айтады.

«Демек, біз сөзді, әсіресе бірігіп кіріккен сөздерді қалай айтсақ, солай жазуымызды әдеби тіл нормасына айналдыруымыз керек. «Қыргүйек» екі сөздің бірігуі кезінде дыбыстық өзгеріске ұшырап, сіңіскен түрі, яғни кіріккен сөз», дейді ол.

Профессор мұны қазақ тіліндегі басқа да сөздермен салыстырды.

«Тілімізде «қол» мен «қап» біріккенде «қолқап» емес, қатаң «қ» дыбысы екі дауыстының арасында ұяңдап, заңды түрде «қолғап» болып жазылады.

Сол сияқты «көк» пен «ал» біріккенде «көкал» емес, «көгал» деп таңбаланады. Олай болса, қазақ тілінің үндесік заңына, тіл емлесінің ұстанымына, әдеби тілдің нормасына сәйкес «қыр» және «күйек» сөздері біріккенде де, табиғи түрде «қыргүйек» болып айтылуы әрі солай жазылуы тиіс», деді тіл маманы.

Социоллингвист-ғалым сөздердің жазылуын қазақ тілінің ішкі заңдылықтарына негіздеу – тілді өзгерту емес, керісінше оның табиғи жүйесін сақтау екенін жеткізді.

«Заңға, нормаға бағынған тілді стандартты тіл деп атайды», дейді Аман Абасилов.

Д. ЖАҚСЫБАЙҚЫЗЫ, egemen.kz.

АУДАН ТЫНЫСЫ – ПУЛЬС РАЙОНА

В Карамышевском сельском округе выбрали акима

В минувшее воскресенье в Карамышевском сельском округе состоялись выборы акима. Для жителей сельского округа это стало важным событием, ведь от работы местного испол-

нительного органа напрямую зависит решение многих повседневных вопросов, связанных с благоустройством, состоянием дорог, социальной поддержкой населения и развитием населенных пунктов.

День голосования в округе прошел в спокойной и стабильной обстановке. Жители имели возможность реализовать свое избирательное право и определить человека, которому готовы доверить руководство округом.

По итогам голосования наибольшую поддержку сельчан получил Кизат Кульбаевич Хамзин.

Кизат Хамзин – местный житель, уроженец села Ортақшил Амангелдинского сельского округа, граничащий с Карамышевским. Его профессиональная биография непосредственно связана с сельским хозяйством – отраслью, которая является основой жизни и развития многих сельских территорий.

С 2010 года Кизат Кульбаевич работает в ТОО «Партизанское-1». За годы трудовой деятельности он прошел путь от рабочего зернового тока до

заместителя директора по производству. Такой профессиональный путь позволил ему хорошо узнать специфику аграрного производства, особенности работы в сельской местности и,

что особенно важно, жизнь людей, для которых труд на земле является неотъемлемой частью повседневной жизни.

В своей программе Кизат Кульбаевич обозначил ряд направлений, которые предполагается реализовывать поэтапно.

Одним из важных вопросов остается социальная поддержка населения. Не менее актуальной для сельчан является тема состояния дорог, благоустройство.

Сельский округ – это прежде всего люди. И его развитие складывается из решения конкретных вопросов, которые важны каждой семье: чтобы дороги были проезжими, улицы – освещенными и чистыми, детям было где играть, пожилые люди могли рассчитывать на поддержку, а у молодежи и трудоспособного населения были возможности для достойной жизни и работы.

Выборы завершены, и теперь начинается новый этап – время реализации намеченных планов. Перед новым акимом Карамышевского сельского округа стоит ответственная зада-

ча оправдать оказанное доверие и вместе с жителями работать над тем, чтобы родной край становился благоустроеннее, комфортнее и перспективнее.

А. АМАНЖОЛОВА.

Семья, где чужих детей не бывает

Есть семьи, которые объединяет кровное родство. А есть семьи, которые объединяет нечто гораздо большее – любовь, ответственность, забота и настоящее человеческое сердце.

Именно такой является семья Калиевых – Баурбека Сабыровича и его супруги Сандугаш Каркеновны.

В этой семье с особой заботой и любовью воспитываются не только родные дети. Калиевы уже много лет дарят своё тепло детям, которым особенно нужны были родительская поддержка, внимание и чувство защищённости.

Особого уважения заслуживает отношение супругов к своим родным детям – Калиеву Богенбаю, 1990 года рождения, и Калиеву Олжасу, 1991 года рождения. Оба являются детьми с инвалидностью, передвигаются на инвалидных колясках. Несмотря на жизненные трудности, семья всегда старалась окружить их заботой, обеспечить необходимое лечение, поддержку и достойные условия жизни.

Но на этом большое сердце семьи Калиевых не остановилось.

В 2014 году Баурбек и Сандугаш приняли непростое, но очень важное решение – открыть двери своего дома для детей из семьи Сыздыковых, оставшихся без необходимой родительской заботы.

Трое детей на тот момент находились в Аккольском детском доме, а самый младший – Нурсултан – воспитывался в доме ребёнка. Ему было всего три с половиной года.

С 2015 года дети стали частью семьи Калиевых.

И с этого момента началась новая страница их жизни.

Акмарал Сыздыкова со временем настолько сроднилась с семьёй, что сегодня носит фамилию Калиева. Она сама приняла решение сменить фамилию, тем самым подчеркнув своё отношение к людям, которые стали для неё настоящей семьёй. Сегодня Акмарал уже сама стала мамой. У неё есть пятилетний ребёнок, 2021 года рождения. Когда-то

ей самой были нужны забота и родительское тепло, а теперь она сама дарит их своему ребёнку.

Нуржан Сыздыков, 2010 года рождения, также воспитывается в семье Калиевых с 2015 года. После окончания 9-го класса он поступил в учебное заведение системы МЧС. При получении удостоверения личности Нуржан также самостоятельно принял решение изменить свою фамилию Сыздыков на Калиев. Это решение говорит само за себя – за годы, проведённые в семье, он почувствовал себя её полноправным членом.

Ерасыл Сыздыков, 23 февраля 2006 года рождения, пришёл в семью в возрасте восьми лет. Сегодня он уже взрослый молодой человек. Ерасыл окончил школу и поступил в университет имени Шокана Уалиханова в городе Кокшетау на специальность, связанную с физической культурой. Сейчас он учится на четвёртом курсе и готовится завершить обучение.

Но жизнь Ерасыла уже давно вышла за пределы школьных и студенческих лет. В семье Калиевых для него состоялся настоящий праздник – свадьба. А совсем недавно родилась внучка, которой сегодня уже шесть месяцев.

Нурсултан Сыздыков, 30 октября 2011 года рождения, – самый млад-

ший из детей. В семье Калиевых он пришёл ещё совсем маленьким, когда ему было около трёх с половиной лет. Сегодня Нурсултану 15 лет, он учится в 9-м классе школы-гимназии. Пока он остаётся Сыздыковым по документам, поскольку удостоверение личности ещё не получил.

За все эти годы Калиевы не просто предоставили детям кров и необходимые бытовые условия. Они вложили в них самое главное – время, заботу, воспитание, внимание и веру в их будущее.

Супруги следили за здоровьем детей, при необходимости обеспечивали лечение, поддерживали их стремление к знаниям, помогали определиться с профессией, радовались их успехам и вместе переживали трудности.

И сегодня результат этой многолетней работы виден без лишних слов.

Дети выросли, получили образование, выбрали свой жизненный путь. Кто-то продолжает учёбу, кто-то уже создал собственную семью, кто-то сделал первый шаг в профессиональной жизни. А самое трогательное – трое из них, достигнув совершеннолетия и получив возможность самостоятельно определять свои документы, сами выбрали фамилию Калиевых.

Это не просто изменение фами-

лии.

Это признание в любви и благодарности людям, которые когда-то открыли им дверь своего дома.

История семьи Калиевых – это история о том, что настоящая семья определяется не только кровным родством. Она определяется поступками.

Когда в доме растут дети, которым однажды пришлось пережить разлуку с родной семьёй, самое ценное, что можно им подарить, – это ощущение, что они нужны, любимы и больше никогда не будут одни.

Калиевы смогли подарить своим детям именно это чувство.

Сегодня в их доме уже звучат голоса взрослых детей, звонят телефоны, приезжают дети и внуки. А значит, всё было не зря.

Потому что добро, которое человек однажды отдаёт другому, обязательно возвращается – иногда в улыбке повзрослевшего ребёнка, иногда в смене фамилии, выбранной от всего сердца, а иногда – в маленькой внучке, которая приходит в этот мир уже как продолжение большой и дружной семьи.

Семья Калиевых доказала главное: чужих детей не бывает, если сердце готово стать для них родным.

Завершить статью о прекрасной и дружной семье Калиевых хотелось бы пожеланиями добра, мира и благополучия. Пусть у всех членов семьи будет крепкое здоровье на долгие годы, позитивное отношение к жизни, никогда не угасает вера в завтрашний день, а жизнь наполнится только радостными и счастливыми моментами. Пусть доброта, забота и милосердие, которыми родители окружали своих детей, вернутся к ним страницей – в любви, уважении, благодарности и заботе их детей.

Т. МАКСИМОВА, методист по защите прав детей отдела образования Буландынского района.

БӘРІНЕ ОРТАҚ ҚОҒАМ – ОБЩЕСТВО, РАВНОЕ ДЛЯ ВСЕХ

ЖІГЕРІ МҰҚАЛМАҒАН ЖАНДАР: «ҮМІТ» ОБЛЫСТЫҚ СПАРТАКИАДАСЫНДАҒЫ ЖЕРЛЕСТЕРІМІЗДІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

7-10 қыркүйек аралығында Щучинск қаласында Ақмола облысының мүмкіндігі шектеулі жандар арасында дәстүрлі «Үміт» спартакиадасы өз мәресіне жеткен еді. Спорттық додаға облыстың әр өңірінен 20 команда қатысып, өздерінің спорттағы шеберліктері мен қайсар мінездерін ортаға салды. Спортшыларымызды облыстық бәсекеде рух беріп, қолдап келген – Бұланды аудандық мәдениет, тілдерлі дамыту және спорт бөлімінің басшысы Серік Шортаев және аудан әкімінің мүгедектігі бар адамдармен және халықтың әлеуметтік осал топтарымен жұмыс жөніндегі кеңесшісі, аудандық Қоғамдық кеңестің мүшесі Балқадіша Омарова.

Бұл жарыс - жай ғана медаль мен жүлде үшін өтетін бәсеке емес. «Үміт» спартакиадасы мүмкіндігі шектеулі жандардың өмірге деген құштарлығын, жігерін, қайсарлығын және қандай қиындық болса да алға ұмтылуға деген талпынысын көрсететін ерекше

спорттық мереке.

Бұланды ауданының намысын қорғаған команда да жарыста жоғары нәтиже көрсетті. Аудан спортшылары 9 медаль жеңіп алып, 20 команданың арасында жалпыкомандалық есепте 5-орынға ие болды. Бұл - спортшыларымыздың тынымсыз дайындығы мен табандылығының, сондай-ақ олардың бойындағы жеңіске деген жігердің нәтижесі.

Жарыста аудан қоржынына алғашқы алтын медальдарды Майя Шәкей шахматтан және Тұрсынбай Қайрулин жеңіл атлетикадан салды. Олардың жеңісі - сабыр мен шеберліктің, жылдамдық пен төзімділіктің тамаша үйлесімі.

Күміс жүлдеге Мирболат Мұқанов ие болды. Ол жүзуден 50 және 100 метр қашықтықта екі күміс медаль жеңіп алды. Ал Дмитрий Шанкин армрестлингтен күміс жүлдені еншіледі.

Қола медальдар да аудан командасының қоржынына молынан

түсті. Жеңіл атлетикадан Балқадіша Омарова, армрестлингтен Юрий Андреев, шахматтан Сабина Гюзалова, пневматикалық мылтықтан атудан Дәурен Жакупов жүлделі үшінші орыннан көрінді.

Сонымен қатар, бірнеше спортшымыз жүлдеге бір қадам қалғанда тоқтап, төртінші орынға ие болды. Олар - пневматикалық мылтықтан атудан Владимир Сенчев, шахматтан Алпысбай Альжанов және үстел теннисінен Анастасия Богданова. Төртінші орынның өзі үлкен еңбектің нәтижесі. Себебі әр спортшы үшін жарыс алаңына шығудың өзі - батылдықты, дайындықты және өзіне деген сенімді талап ететін үлкен қадам.

Бұл спартакиадада спортшылар медаль үшін ғана емес, өз мүмкіндіктерін сынау, жаңа белестерді бағындыру және өзгелерге үлгі болу үшін бақ сынады.

Мүмкіндігі шектеулі жандардың спорттағы әрбір жетістігі бізге бір

маңызды ойды ұқтыратындай: адамның мүмкіндігін оның дене жағдайы емес, оның рухы мен жігері айқындайды. Өмірде түрлі сынақ кездесуі мүмкін. Алайда қиындыққа қарамастан алға ұмтылу, мақсат қою, жеңіске сену - нағыз мықтылықтың белгісі.

«Үміт» спартакиадасына қатысқан спортшылардың әрқайсысы - табандылықтың, қайсарлықтың және өмірге деген сүйіспеншіліктің жарқын үлгісі. Олардың жарыс кезінде көрсеткен жігері, бір-біріне қолдау көрсетуі, жеңіске ұмтылысы көпшілікке ерекше әсер қалдырды. Олар өз жетістіктерімен тек спорттық нәтиже көрсетіп қана қоймай, қоғамға «Қандай жағдайда да арманға ұмтылуға болады» деген үлкен өнеге көрсетті.

Спорт - адамның денесін шынықтырып қана қоймай, рухын да тәрбиелейді. Ал осындай жарыстар адамдарды біріктіріп, өзара

қолдау мен достықтың маңызын арттыра түседі. Сондықтан «Үміт» спартакиадасының атауының өзі бекер емес. Үміт бар жерде - мақсат бар, мақсат бар жерде - қозғалыс пен жеңіске деген ұмтылыс бар.

Бұланды ауданының спортшыларына осы жарыста аудан намысын абыроймен қорғағандары үшін шынайы алғысымызды білдіреміз! Әр медаль - маңдай тер мен табандылықтың жемісі. Әрбір көрсетілген нәтиже - үлкен еңбектің айғағы.

Спортшыларымызға мықты денсаулық, сарқылмас жігер, отбасыларына амандық, жаңа жеңістер мен биік белестер тілейміз! Алдағы жарыстарда да ауданымыздың көк байрағын биікте желбіретіп, жеңісті күндеріңіз көп болсын!

Сіздердің қайсарлықтарыңыз - кейінгі ұрпаққа үлгі, жеңістеріңіз - баршамызға ортақ қуаныш. Жігерлеріңіз мұқалмасын, үміттеріңіз үзілмесін!

СИЛА ДУХА, КОТОРОЙ НЕВОЗМОЖНО НЕ ВОСХИЩАТЬСЯ

С 7 по 10 сентября в городе Щучинске прошла традиционная спартакиада Ақмолинской области «Үміт» среди лиц с инвалидностью. В спортивных соревнованиях приняли участие 20 команд со всех уголков области. Каждый участник продемонстрировал не только спортивное мастерство, но и силу характера, выдержку, настойчивость и огромное желание двигаться вперед.

На областных соревнованиях наших спортсменов поддерживали и вдохновляли начальник отдела культуры, развития языков и спорта Буландынского района Серик Шортаев, а также советник акима района по работе с людьми с инвалидностью и социально уязвимыми слоями населения, член районного Общественного совета Балқадіша Омарова.

Спартакиада «Үміт» - это не просто соревнования за медали и призовые места. Это особенное событие, которое объединяет людей, помогает раскрыть

их способности и, самое главное, показывает, насколько сильным может быть человеческий дух.

Честь Буландынского района на соревнованиях достойно защищала команда наших спортсменов. По итогам спартакиады они завоевали 9 медалей и заняли 5-е общекомандное место среди 20 команд. За каждой наградой - упорные тренировки, волнение перед стартом, вера в себя и огромное желание доказать, прежде всего, самому себе: нет ничего невозможного, если не сдаваться.

Золотые медали в копилку команды принесли Майя Шәкей, занявшая первое место в шахматах, и Тұрсынбай Қайрулин, ставший победителем в легкой атлетике.

Две серебряные медали в плавании на дистанциях 50 и 100 метров завоевал Мирболат Муканов. Еще одну серебряную награду в армрестлинге принёс команде Дмитрий Шанкин.

Бронзовыми призёрами стали Бал-

қадіша Омарова в легкой атлетике, Юрий Андреев в армрестлинге, Сабина Гюзалова в шахматах и Дәурен Жакупов в стрельбе из пневматической винтовки.

В шаге от пьедестала остановились Владимир Сенчев в стрельбе из пневматической винтовки, Алпысбай Альжанов в шахматах и Анастасия Богданова в настольном теннисе, занявшие четвертые места. И хотя на этот раз медали им не достались, их результат также заслуживает уважения. Ведь четвертое место - это результат огромного труда, силы воли и стремления быть лучшим.

Каждый участник спартакиады по-своему преодолевал трудности. Для кого-то это был первый серьезный старт, для кого-то - очередное спортивное испытание. Но всех объединяло одно - желание не останавливаться и идти вперед, несмотря ни на какие обстоятельства.

Именно поэтому такие соревнова-

ния имеют особое значение. Они напоминают нам о том, что возможности человека не заканчиваются там, где начинаются физические ограничения. Настоящая сила определяется не только физическими способностями, но и внутренним стержнем, верой в себя и способностью подниматься после неудач.

Участники «Үміт» своим примером показывают: если есть цель, вера и поддержка, можно покорять новые вершины. Их стойкость вызывает искреннее восхищение, а спортивные достижения становятся примером для многих.

Название спартакиады - «Үміт», что в переводе с казахского означает «Надежда». И это название очень точно отражает её смысл. Ведь надежда - это вера в лучшее, стремление к жизни, желание развиваться и достигать новых целей. Там, где есть надежда, всегда есть движение вперед.

От всей души благодарим спортсме-

нов Буландынского района за достойное выступление, за мужество, выдержку и волю к победе! Спасибо каждому, кто вышел на спортивную площадку и представил наш район. Спасибо за ваши старания, за ваши эмоции, за каждый пройденный метр, каждый ход, каждый бросок и каждый выстрел.

Особые слова благодарности хочется сказать также тренерам, наставникам, организаторам и всем, кто поддерживает наших спортсменов. За каждым успехом стоит большая совместная работа.

Желаем нашим спортсменам крепкого здоровья, семейного благополучия, неиссякаемой энергии, новых побед и ярких достижений!

Пусть сила вашего духа никогда не угасает, пусть вера в себя становится только крепче, а впереди будет ещё много новых побед и покорённых вершин. Ваш пример вдохновляет и доказывает: настоящая сила человека - внутри него!

А. АМАНЖОЛОВА.

РЕДАКЦИЯ ПОШТАСЫНАН – ИЗ ПОЧТЫ РЕДАКЦИИ

Отбасы күніне орай дөңгелек үстел

Жастар ресурстық орталығында Отбасы күніне орай жастардың отбасылық құндылықтар туралы түсінігін кеңейту, отбасының қоғамдағы және әр адамның өміріндегі маңызын насихаттау мақсатында дөңгелек үстел отырысы ұйымдастырылды.

Іс-шара барысында қатысушылар отбасының адам өміріндегі алатын орны, отбасы мүшелері арасындағы өзара түсіністік пен сыйластық, құрмет пен қолдаудың маңыздылығы жөнінде пікір алмасты. Сонымен қатар, қазіргі қоғамдағы отбасы институтының рөлі, отбасындағы жауапкершілік, бала тәрбиесі және өскелең ұрпаққа дұрыс бағыт-бағдар берудегі ата-ананың орны кеңінен талқыланды.

Кездесуде отбасы – адамға жылулық, сенім мен қолдау сыйлайтын маңызды орта екені атап өтілді. Әсіресе, берік отбасының негізін өзара құрмет, түсіністік, кешірімділік, қамқорлық және жауапкершілік секілді құндылықтар қалыптастыратыны айтылды. Жастар арасында ұлттық және отбасылық дәстүрлерді дәріптеп, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету мәдениетін қалыптастырудың маңыздылығы да назардан тыс қалмады.

Іс-шараның арнайы спикері – Аналар кеңесінің өкілі Бигайша Еслямбекқызы Тұртанова болды. Ол өз өмірлік тәжірибесімен бөлісіп, отбасы құндылықтарын сақтаудың маңыздылығы тура-

лы әсерлі ойларын ортаға салды. Спикер отбасындағы татулық пен берекені сақтауда әрбір отбасы мүшесінің жауапкершілігі бар екенін атап өтіп, жастарға үлкендердің өнегесін тыңдап, ата-анаға құрметпен қарауға және отбасылық дәстүрлерді кейінгі ұрпаққа жеткізуге шақырды.

Дөңгелек үстел барысында жастар да өз ой-пікірлерін білдіріп, отбасы тақырыбына қатысты сұрақтарын қойып, пікір алмасты. Қатысушылар үшін отбасы мүшелері арасындағы ашық қарым-қатынас пен сенімнің, ата-ана мен бала арасындағы байланысты нығайтудың маңыздылығы туралы пайдалы пікірлер айтылды.

Мұндай мазмұнды кездесулер жастардың отбасы институтына деген жауапкершілігін арттырып, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды құрметтеуге ықпал етеді. Отбасындағы тәрбие мен өнеге – болашақ ұрпақтың қалыптасуына тікелей әсер ететін маңызды факторлардың бірі. Сондықтан отбасылық құндылықтарды дәріптеу, ата-ана мен бала арасындағы сыйластықты нығайту және жастарды жауапкершілікке тәрбиелеу бағытындағы іс-шаралардың маңызы зор.

Кездесу соңында қатысушылар отбасы – қоғамның берік негізі екенін атап өтіп, өзара түсіністік пен құрметке негізделген отбасылық құндылықтарды сақтау әр адамның ортақ міндеті деген қорытындыға келді.

Бұланды ауданының жастар ресурстық орталығы.

Көкшетаудағы Tomorrow School-дың алғашқы студенттері қалай оқып жатыр

Мұғалімдер, инженерлер, сатушылар мен мемлекеттік қызметшілер жаңа мамандық игеруге шешім қабылдап, Көкшетаудағы тегін Tomorrow School IT мектебінде оқуды бастады. Алғашқы топқа 76 адам қабылданған. Олардың 91 пайызында бұған дейін IT саласы бойынша арнайы білімі болмаған. Бұл туралы брифингте кампус директоры Данияр Абдрашитов айтты.

Мектепке түсу үшін IT мамандығы

бойынша диплом талап етілмейді. Алдымен үміткерлер төрт апталық іріктеуден - «Бассейннен» өтеді. Осы уақыт ішінде олар түрлі тапсырмаларды орындап, топпен жұмыс істейді және мәселелердің шешімін өз бетінше табуға үйренеді.

«Біз адамның бұған дейін қандай білім алғанына немесе IT саласында жұмыс істеген-істемегеніне мән бермейміз. Ең алдымен оның күрделі тапсырмаларды талдай алатынына,

шешім іздейтініне және бірінші реттен нәтиже шықпаса да, берілмейтініне қараймыз», - деді Tomorrow School Көкшетау кампусының директоры Данияр Абдрашитов.

Мұнда жасы да, тәжірибесі де әртүрлі студенттер оқиды. Ең жасы 18-де болса, ең үлкені - 53 жаста. Студенттердің шамамен жартысы оқуын жұмыспен қатар алып жүр. Ал жартысынан көбі Ақмола және Солтүстік Қазақстан облыстарының

аудандарынан Көкшетауға келген.

Оқу екі жылға созылады. Мұнда дәстүрлі дәрістерге басымдық берілмейді: студенттер материалдарды өздері оқып, жобалармен жұмыс істейді және бір-бірінің кодын тексереді.

Оқудың алғашқы бір жарым жылында студенттер 50-ден астам жобаны орындап, Golang, JavaScript, AI немесе Rust тілдері мен технологияларын меңгереді. Кейін жасанды интеллект

пен киберқауіпсіздіктен бастап, мобильді қосымшалар әзірлеу және DevOps-қа дейінгі жеті бағыттың бірін таңдай алады.

Еске салайық, кампус 2026 жылдың жазында Шоқан Уәлиханов атындағы университет базасында ашылды. 18 қыркүйекте мұнда ашық есік күні өтеді. Сол күні қала тұрғындары мектеп туралы толығырақ біліп, жаңа топқа іріктеуден өтуге мүмкіндік алады.

Кітап дәстүрлері

Отбасы күніне орай Модельді балалар кітапханасында жылы әрі әсерлі кездесу – «Кітап дәстүрлері» атты әдеби қонақжай өтті. Кездесудің қонақтары – кітап оқуды жақсы көретін белсенді Естековтер отбасы. Бұл отбасы үшін кітапханаға бару көптен бері қалыптасқан игі отбасылық дәстүрге айналған.

Естековтер отбасы үшін кітапхана – тек қызықты кітап таңдауға болатын орын ғана емес. Бұл – қарым-қатынас, жаңа дүниелерді тану және бірге уақыт өткізетін ерекше орта. Отбасы мүшелері балалар әдебиетінің жаңа кітаптарымен қызығушылықпен танысып, танымдық және мәдени іс-шараларға белсене қатысып, өздерінің ой-өрістерін кеңейтіп, оқу мәдениетін бірге қалыптастырып келеді.

Кездесу барысында кітаптың отбасылық өмірдегі маңызды рөлі туралы әңгіме өрбіді. Қатысушылар өздерінің сүйікті шығармаларымен бөлісіп, ерекше есте қалған кітаптарды еске алды. Сонымен қатар бірге кітап оқудың нәтижесі ең жақсы әрі пайдалы отбасылық дәстүрлердің бірі екені туралы ой бөлісті. Өйткені кітап адамға жаңа білім мен әсер сыйлап қана қоймай, әңгімелесуге себеп болып, жақын жандарды бір-біріне жақындастырып, әртүрлі ұрпақтарды біріктіре алады.

Кездесуге отбасы мүшелерінің қызығушылықтары туралы әңгіме ерекше әсер берді. Әр қатысушы өзінің хоббиі, қызығушылығы мен сүйікті ісі туралы айтып, қызықты оқиғалары мен әсерлерімен бөлісті. Осындай шынайы әңгімелер отбасы мүшелерінің бір-бірін жақынырақ танып, олардың арасында қаншама ортақ қызығушылық бар екенін түсінуге мүмкіндік береді.

Кездесу соңында кітапхана маманы отбасына кітаптар сыйлады. Бұл сыйлық кездесудің жағымды

жалғасына айналып, отбасы мүшелеріне тағы бір мәрте бас қосып, жаңа кітапты бірге оқып, уақытты отбасымен бірге өткізуге жақсы мүмкіндік сыйлады.

Отбасылық оқу – жай ғана әдебиетпен танысу емес. Бұл – бірге болу, әңгімелесу, алған әсерлермен бөлісу және кітаптардың ғажайып әлемін бірге тану мүмкіндігі. Осындай қарапайым әрі жылы сәттерден ұрпақтан-ұрпаққа жалғасатын берік отбасылық дәстүрлер қалыптасады.

Әр отбасында өзіндік кітап тарихы, сүйікті шығармалары және бірге кітап оқу дәстүрі болсын! Өйткені кітап – ұрпақтарды байланыстыратын, жүректерді жақындастырып, отбасылық қарым-қатынастың жылуын сақтайтын алтын көпір.

Г. НУРКИШЕВА, Модельді балалар кітапханасының аға маманы.

Книжные традиции

любимыми произведениями, вспоминали книги, которые особенно запомнились, и рассуждали о том, почему совместное чтение остаётся одной из самых добрых и полезных семейных традиций. Ведь книга способна не только подарить новые знания и яркие впечатления, но и стать поводом для разговора, сблизить родных людей и объединить разные поколения.

Особую атмосферу встрече создал разговор об увлечениях членов семьи. Каждый смог рассказать о своих хобби, интересах и любимых занятиях, поделиться интересными историями и впечатлениями. Такие искренние беседы помогают лучше узнать друг друга и увидеть, сколько общего может объединять членов одной семьи.

В завершение встречи специалист библиотеки подарил семье книги. Подарок стал приятным продолжением встречи и ещё одним поводом собраться вместе, открыть новую книгу и провести время всей семьёй.

Семейное чтение – это больше, чем просто знакомство с литературой. Это возможность быть рядом, разговаривать, делиться впечатлениями и вместе открывать удивительный мир книг. Именно из таких простых моментов складываются крепкие семейные традиции, которые передаются из поколения в поколение.

Пусть в каждой семье будет своя книжная история, свои любимые произведения и традиция читать вместе. Ведь книга – это настоящее связующее звено между поколениями, способное объединять сердца и сохранять тепло семейного общения.

Г. НУРКИШЕВА, старший специалист Модельной детской библиотеки.

Өңір тынысы – пульс региона

Көкшетауда өсіп келе жатқан қала үшін жаңа ЖЭО салынуда

Көкшетау қаласында жылу және электр энергиясының тапшылығы мәселесін шешіп, қаланың одан әрі дамуына қажетті қуат резервін қалыптастыратын жаңа жылу электр орталығының құрылысы жалғасуда. Қазіргі уақытта құрылыс алаңында дайындық жұмыстары жүргізіліп, қажетті инфрақұрылым қалыптастырылуда және сыртқы желілерді жобалау жұмыстары жалғасып жатыр.

Жоба Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасын орындау аясында жүзеге асырылуда. Жаңа ЖЭО-ның құрылысы Көкшетау қаласының өсуі мен қолданыстағы жылумен жабдықтау жүйесіне түсетін жүктеменің артуын ескере отырып қажет болып отыр.

Қалада жаңа тұрғын аудандар, әлеуметтік нысандар мен кәсіпорындар пайда болуда. Сонымен қатар жылу мен электр энергиясына деген қажеттілік те артып келеді. Жаңа станция қажетті қуаттарды қамтамасыз етіп, облыс орталығының одан әрі дамуына қажетті резерв қалыптастыруы тиіс.

ЖЭО шамамен 240 МВт электр энергиясын өндіреді, ал жылу қуаттылығы сағатына 820 Гкал-ға дейін жетеді. Нысан пайдалануға берілгеннен кейін Көкшетау қаласының, оның ішінде Станционный кентінің 195 мыңнан астам тұрғынын жылумен қамтамасыз ету жоспарлануда. Сонымен қатар станция шамамен 600 көппәтерлі тұрғын үйді ыстық сумен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

«Бұл – Көкшетау үшін асыра айтпай-ақ қояйын, тарихи оқиға. ЖЭО құрылысы көптеген мәселені, соның ішінде қаланың одан әрі кеңеюіне қатысты мәселелерді шешеді», – деп атап өткен болатын Ақмола облысының әкімі Марат Ахметжанов.

Биыл қаңтар айында жобаға жаңа серпін берілді. Қазақстандық-сингапурлық консорциуммен келісімшарттар жасалды. Өңір басшысы атап өткендей, құрылыс барысында экологиялық талаптарға сәйкес келетін заманауи технологиялар қолданылатын болады.

Бұл отынды тиімдірек жағуға және зиянды шығарындыларды азайтуға мүмкіндік беретін «таза көмір» деп аталатын технологияға қатысты. Бұл болашақ станцияның жұмыс істеуі барысында экологиялық талаптарды сақтауға мүмкіндік береді.

Ал құрылыс алаңында қазірдің өзінде жұмыстар жүргізілуде. Алаңишілік автомобиль жолдары мен уақытша инженерлік желілерді салу жұмыстары аяқталуға жақын. Тапсырыс беруші мен мердігердің

кеңселері құрылуда. Сондай-ақ болашақ ЖЭО-ның негізгі нысандары орналасатын аумақ дайындалуда.

Сонымен қатар сыртқы инфрақұрылым бойынша жұмыстар жалғасуда. Автомобиль жол өтпесін салу жөніндегі жұмыс жобасы мемлекеттік сараптамаға жолданды. Сондай-ақ шаруашылық-тұрмыстық кәріз және шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау желілерінің жобалары сараптамаға ұсынылды.

Тағы бір маңызды кезең – негізгі жабдыктарды дайындау.

Мердігерлермен техникалық ерекшеліктер келісіліп, жабдыктарды жеткізуге арналған шарттар жасалды. Алғашқы жеткізілімдер 2027 жылдан бастап күтілуде.

Жоба тек станцияның өзін ғана емес, оның жұмыс істеуіне қажетті инфрақұрылымды да салуды көздейді. Атап айтқанда, сумен жабдықтау және су бұру мәселелері шешілуде. Осы мақсатта Энергетика министрлігіне тиісті өтініш жолданды.

Көкшетау үшін жаңа ЖЭО тек жылу ғана емес, электр энергиясының да қосымша көзіне айналады. Бұл қаланың одан әрі өсуін ескерсек, аса маңызды. «Самұрық-Энерго» АҚ мәліметінше, 2035 жылға қарай Көкшетау қаласының жылу энергиясына деген қажеттілігі сағатына 840 Гкал-дан асуы мүмкін.

Осылайша, жаңа станция қажетті қуат резервін қамтамасыз етіп, қолданыстағы жүйеге түсетін жүктемені азайтуы тиіс. Бұл жаңа тұтынушыларды қосып, қаланың одан әрі дамуына жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта жоба белсенді іске асыру кезеңінде. Құрылыс алаңында дайындық жұмыстары жалғасып, бір мезгілде жобалау және жабдыктарды жеткізуге дайындық жүргізілуде. Құрылысты аяқтап, ЖЭО-ны пайдалануға беру 2029 жылға жоспарланған.

Көкшетау үшін бұл бүгінгі қажеттіліктерге ғана емес, қаланың алдағы өсуіне де есептелген жаңа жылу және электр энергиясы көзінің пайда болуын білдіреді.

В Кокшетау строят новую ТЭЦ для растущего города

В Кокшетау продолжается строительство новой теплоэлектроцентрали, которая должна решить вопрос дефицита тепла и электроэнергии и создать запас мощности для дальнейшего развития города. Сегодня на площадке ведутся подготовительные работы, формируется необходимая инфраструктура и продолжается проектирование внешних сетей.

Проект реализуется во исполнение поручения

Президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева. Строительство новой ТЭЦ необходимо с учетом роста Кокшетау и увеличения нагрузки на действующую систему теплоснабжения.

В городе появляются новые жилые районы, социальные объекты и предприятия. Вместе с этим растет потребность в тепле и электроэнергии. Новая станция должна обеспечить необходимые мощности и создать резерв для дальнейшего развития областного центра.

ТЭЦ будет вырабатывать около 240 МВт электроэнергии, а ее тепловая мощность составит до 820 Гкал в час. После ввода объекта теплом планируется обеспечить более 195 тыс. жителей Кокшетау, включая поселок Станционный. Кроме того, станция позволит обеспечить горячей водой около 600 многоквартирных домов.

«Это без преувеличения историческое событие для Кокшетау. Строительство ТЭЦ снимает многие вопросы, в том числе связанные с дальнейшим расширением города», – отмечал аким Ақмолинской области Марат Ахметжанов.

В январе этого года проект получил новый импульс. Были заключены контракты с казахстанско-сингапурским консорциумом. Как отмечал глава региона, при строительстве будут применяться современные технологии, соответствующие экологическим требованиям.

Речь идет о технологии так называемого «чистого угля», которая предусматривает

более эффективное сжигание топлива и снижение вредных выбросов. Это позволит учитывать экологические требования при работе будущей станции.

Тем временем на строительной площадке уже идут работы. Завершается устройство внутриплощадочных автомобильных дорог и временных инженерных сетей, создаются офисы заказчика и подрядчика. Также ведется подготовка территории под основные объекты будущей ТЭЦ.

Параллельно продолжается работа по внешней инфраструктуре. На государственную экспертизу направлен рабочий проект строительства автомобильного путепровода. Также на экспертизу загружены проекты сетей хозяйственно-бытовой канализации и хозяйственно-питьевого водоснабжения.

Еще один важный этап – подготовка основного оборудования. С подрядчиками согласованы технические спецификации и заключены договоры на его поставку. Первые поставки ожидаются с 2027 года.

Проект включает строительство не только самой станции, но и необходимой инфраструктуры для ее работы. В частности, решаются вопросы водоснабжения и водоотведения. Для этого в Министерство энергетики направлено соответствующее ходатайство.

Для Кокшетау новая ТЭЦ станет дополнительным источником не только тепла, но и электроэнергии. Это особенно важно с учетом дальнейшего роста города. По данным АО «Самрук-Энерго», к 2035 году потребность Кокшетау в тепловой энергии может превысить 840 Гкал в час.

Так, новая станция должна обеспечить необходимый запас мощности и снизить нагрузку на существующую систему. Это позволит подключать новых потребителей и создавать условия для дальнейшего развития города.

Сейчас проект находится в активной стадии реализации. На площадке продолжают проводиться подготовительные работы, одновременно идет проектирование и подготовка к поставке оборудования. Завершение строительства и ввод ТЭЦ в эксплуатацию запланированы на 2029 год.

Для Кокшетау это означает появление нового источника тепла и электроэнергии, который будет рассчитан не только на сегодняшние потребности, но и на дальнейший рост города.

Қосшының инфрақұрылымы қалай өзгеруде: атқарылған жұмыстар

Қосшы қаласында қаланың қарқынды өсуіне тікелей байланысты мәселелер шешімін тауып келеді. Атап айтқанда, жылу, сумен жабдықтау, кәріз, газ және электр желілерін дамыту жұмыстары жүргізілуде. Бірқатар ірі жобалар аяқталса, кейбір нысандар бойынша жұмыстар әлі де жалғасып жатыр.

Қосшы қаласының инженерлік инфрақұрылымын дамыту Қазақстан Президентінің қаланы дамыту жөнінде берген тапсырмаларының қатарында. Бұл тек жаңа желілерді тарту ғана емес, сонымен қатар алдағы жылдары қаланы қажетті ресурстармен қамтамасыз ету үшін қолданыстағы қуаттарды кеңейтуді де қамтиды.

Негізгі мәселелердің бірі – жылумен қамту. Қазіргі уақытта қуаттылығы 160 Гкал қазандық пен жылу желілерін реконструкциялау жобалары әзірленуде. Бұл ретте бірінші кезеңді биыл аяқтау жоспарланып отыр. Келесі жылыту маусымына дейін орталық қазандыққа қуаттылығы 45 Гкал болатын қазандық қосылуы тиіс. Ол қазіргі жылу тапшылығын жабуға мүмкіндік береді.

Келесі кезеңде қолданыстағы үш қазандықты ауыстыру жоспарлануда. Бұл Қосшыда тұрғын үй құрылысының одан әрі өсуін ескере отырып, қосымша қуат қорын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Сумен жабдықтау жүйесі де қосымша қуатқа ие болды. Қалада су құбыры желілерін салудың төртінші кезеңі аясында шамамен 64 шақырым құбыр тартылды. Нысан өткен жылдың желтоқсан айында пайдалануға берілді.

Сонымен қатар кәріз жүйесіне қатысты мәселе де шешіліп жатыр. 2025 жылғы мамырда жаңа кәріздік тазарту құрылыстары кешенінің жобасы әзірленді. Алайда Қосшының жаңа бас жоспары бекітілгеннен кейін нысанның орналасатын жерін өзгерту туралы шешім қабылданды. Қазіргі уақытта жеке инвестордың қатысуымен тәулігіне 20 мың текше метрге дейін су тазартатын жаңа кешен жобалануда. Жоба бойынша сараптаманы биыл аяқтау жоспарланып отыр.

Жеке жоба орталық кәріз коллекторы мен орамішілік желілерге қатысты. Қазіргі уақытта құжаттар мемлекеттік сараптамаға қайта жолданды. Негізгі кәріз желілерінің диаметрі 300 миллиметрден 1000 миллиметрге дейін ұлғайту көзделген. Бұл жүйеге түсетін жүктемені азайтып, қаланың шығыс бөлігіндегі кәріздік сорғы станцияларының санын қысқартуға мүмкіндік береді.

Қосшыны газдандыру жұмыстары да соңғы кезеңге жетті. Қалада шамамен 409 шақырым

газ желісі салынды. Бірінші іске қосу кешені 2025 жылғы қыркүйекте, ал екіншісі 2026 жылғы шілдеде пайдалануға берілді. Жоба бойынша құрылыс-монтаж жұмыстары толық аяқталды.

Электр желілерін дамыту жұмыстары да жалғасуда. «Лесная Поляна» тұрғын алабында қажетті электрмен жабдықтау желілері салынып, жоба аяқталды. Тағы бір жоба аясында төртінші кезең бойынша шамамен 200 шақырым желі салу көзделген. Қазіргі уақытта шамамен 600 тірек орнатылып, трансформаторлық қосалқы станцияларға арналған жабдыктар дайындалуда. Жұмыстардың негізгі бөлігі 2026 жылға жоспарланған.

Как меняется инфраструктура Косшы: что уже сделано

В Косшы продолжают решать вопросы, которые напрямую связаны с ростом города: тепло, вода, канализация, газ и электричество. Часть крупных проектов уже завершена, по другим работы продолжаются.

Развитие инженерной инфраструктуры Косшы входит в число задач по развитию города, поставленных Президентом Казахстана. Речь идет не только о новых сетях, но и о расширении действующих мощностей, которые должны

строительства в Косшы.

Водоснабжение уже получило дополнительную мощность. В рамках четвертого этапа строительства водопроводных сетей в городе проложили около 64 километров труб. Объект ввели в эксплуатацию в декабре прошлого года.

Параллельно решается вопрос канализации. В мае 2025 года был разработан проект нового комплекса очистных сооружений. Однако после утверждения нового генерального плана Косшы площадку для него решили изменить. Сейчас при участии частного инвестора проектируется новый комплекс производительностью до 20 тысяч кубометров в сутки. Завершить экспертизу проекта планируют в этом году.

Отдельный проект касается центрального канализационного коллектора и внутриквартальных сетей. Сейчас документы повторно направляются на государственную экспертизу. Предусмотрено увеличение диаметра основных канализационных сетей с 300 до 1000 миллиметров. Это позволит снизить нагрузку на систему и сократить количество канализационных насосных станций в восточной части города.

Газификация Косшы уже вышла на завершающий этап. В городе построили около 409 километров газовых сетей. Первый пусковой комплекс ввели в сентябре 2025 года, второй – в июле 2026-го. Строительно-монтажные работы по проекту завершены полностью.

Продолжается и развитие электросетей. В жилом массиве Лесная Поляна построили необходимые сети электроснабжения, проект уже завершен. Еще один проект предусматривает строительство около 200 километров сетей по четвертому этапу. Сейчас установлено около 600 опор, изготавливается оборудование для трансформаторных подстанций. Основной объем работ запланирован на 2026 год.

АҚПАРАТТЫҚ БЕТ – ИНФОРМАЦИОННАЯ СТРАНИЦА

Качественная питьевая вода – залог здоровья

Каждый день мы открываем водопроводный кран или покупаем бутылку воды в магазине, оценивая её качество исключительно на глаз. Прозрачная, без запаха и осадка — значит, безопасная? К сожалению, это самое опасное заблуждение. Настоящие угрозы для здоровья человека не видны невооруженным глазом. Их можно обнаружить только под микроскопом и в чашках Петри.

В бактериологических лабораториях ежедневно проводят невидимый, но жизненно важный фронт работ. Питьевую воду исследуют на соответствие строгим санитарно-эпидемиологическим нормам.

Исследование воды в лаборатории - это точный и многоэтапный процесс. Это не про-

сто смотреть в микроскоп. Специалисты лаборатории делают «посевы» пробы воды на специальные питательные среды.

В течение 24-48 часов в термостатах при строго определенной температуре вырастают колонии бактерий. Только после этого мы можем точно сказать, сколько микроорганизмов содержится в одном миллилитре воды и есть ли среди них опасные патогены. Если норма превышена хотя бы на одну единицу - вода признается непригодной для питья.

Чтобы защитить себя и свою семью, специалисты нашей лаборатории рекомендуют придерживаться простых правил: не пить сырую воду из случайных источников, кипячение - ваш верный союзник, следите за фильтрами, меняйте

картриджи строго по инструкции так как старый фильтр сам становится идеальной средой для размножения бактерий, проверяйте воду индивидуальных скважин. Если у вас частный дом, сдавайте воду на бактериологический анализ как минимум два раза в год * весной и осенью.

Чистая питьевая вода - это фундамент общественного здоровья. Наша лаборатория продолжает стоять на страже вашей безопасности, проверяя каждую каплю, чтобы вы могли быть уверены в завтрашнем дне. Помните: здоровье начинается с того, что мы пьем!

К. АЛПЫСБАЕВА, лаборант бактериолог Буландынского районного отделения филиала РГП на ПХВ «НЦЭ» КСЭК МЗ РК по Акмолинской области.

Набор на контрактную службу

Объединенный отдел по делам обороны Буландынского района и района Биржан Сал проводит набор на воинскую службу по контракту в ВС РК:

Требования, предъявляемые к лицам, поступающим на воинскую службу по контракту: иметь гражданство Республики Казахстан; контракт заключается с гражданами РК не моложе 19 лет, за исключением курсантов, и не старше возраста на пять лет младше придельного возраста состоянина на воинской службе в зависимости от воинского звания, установленного настоящим Законом РК «О воинской службе и статусе военнослужащих» № 561 от 16.02.2012 года; отслужившие срочную воинскую службу, либо прошедшие обучение на военной кафедре высшего учебного заведения или военную подготовку в специализированных организациях Министерства обороны по подготовке военно-обученного резерва;

контракт о прохождении воинской службы может заключаться, как с мужчинами, так и с женщинами на 3;5;10 лет с правом продления срока контракта до достижения придельного возраста.

Военнослужащие по контракту Вооруженных Сил Республики Казахстана имеют достойную заработную плату, социальный пакет. Офицеры, сержанты и рядовые, получают денежную компенсацию за аренду жилья. В условиях контракта содержится право гражданина на соблюдение его прав и прав членов его семьи, включая получение льгот, бесплатном медицинском обеспечении и другим социальным гарантиям в соответствии с Законом Республики Казахстан.

Проводится набор на воинскую службу по контракту сержантского и рядового составов в воинские части регионального командования «Астана расположены в городах: Караганда в/ч 46298, 85510, 31775, г.Приозерск

в/ч 06705, 18405, пгт.Спасск в/ч3635,г.Абай в/ч 35835,г.Костанай в/ч 99260.

Проводится отбор по контракту офицеров запаса медицинского состава для комплектования вакантных должностей в воинскую часть 55209 г.Ақколь и вакантных должностей рядового состава в воинскую часть 75488 г.Ақтау, Карагандинскую область г.Сарань в/ч 44803

Желающие служить на контрактной основе могут обратиться по адресу: Объединенный отдел по делам обороны Буландынского района и района Биржан Сал, г.Макинск, ул.Сейфуллина 3, кабинеты № 7, 8: тел: 2-34-33, где можно получить более подробную информацию. При себе нужно иметь: удостоверение личности, военный билет.

А. МУХАНЖАНОВ, начальник Объединенного отдела по делам обороны Буландынского района и района Биржан Сал.

Угарный газ – невидимая опасность

С наступлением отопительного сезона возрастает риск отравления угарным газом. Угарный газ не имеет цвета и запаха, поэтому человек не всегда может вовремя заметить его присутствие.

Основной причиной отравления становится неисправность печного отопления, дымоходов и вентиляции, а также нарушение правил эксплуатации отопительных приборов.

Чтобы предотвратить отравление угарным газом, необходимо перед началом отопительного сезона проверить исправность печей, дымоходов и вентиляционных каналов, своевременно очищать их от сажи и не допускать эксплуатации неисправного оборудования.

При использовании печного отопления запрещается закрывать дымоход до полного прекращения горения, оставлять топящуюся печь без присмотра и

поручать её растопку детям.

При появлении головной боли, головокружения, слабости, тошноты или сонливости необходимо немедленно выйти на свежий воздух и вызвать экстренную помощь.

Помните: угарный газ невидим и не имеет запаха. Соблюдение правил пожарной безопасности может спасти вашу жизнь и жизнь ваших близких.

ОЧС Буландынского района.

«Назначение и размер выплаты пособия опекунам или попечителям на содержание ребенка-сироты (детей-сирот) и ребенка (детей), оставшегося без попечения родителей»

Для получения данной государственной услуги физические лица подают в Государственную корпорацию «Правительство для граждан» (далее – Государственная корпорация) или через веб-портал «электронного правительства» следующие документы: в Государственную корпорацию: 1) заявление; 2) документ, удостоверяющий личность либо электронный документ из сервиса цифровых документов (требуется для идентификации личности); 3) свидетельство о рождении ребенка (детей) в электронной форме или его копия на бумажном носителе, при отсутствии сведений в информационной системе «Регистрационный пункт ЗАГС» (далее – ИС ЗАГС) либо родившегося за пределами Республики Казахстан; 4) копия договора об открытии лицевого счета на имя опекуна или попечителя в банке второго уровня или в организации, имеющей лицензию Национального банка Республики Казахстан на осуществление отдельных видов банковских операций; 5)

копия приказа отдела (управления) образования районов и городов областного значения, городов Астана, Алматы и Шымкента о назначении опекуном или попечителем; 6) сведения о доходах ребенка (детей) (документы, подтверждающие получение государственных социальных выплат, алиментов, сведения об имеющихся доходах от имущества ребенка (детей)).

Документы представляются в подлинниках для сверки, после чего подлинники возвращаются услугополучателю; на портал: 1) заявление в форме электронного документа, подписанное ЭЦП услугополучателя или удостоверенное одноразовым паролем, при регистрации и подключения абонентского номера услугополучателя, предоставленного оператором сотовой связи, к учетной записи портала; 2) электронная копия свидетельства о рождении ребенка (детей) при отсутствии сведений в ИС ЗАГС либо родившегося за пределами Республики Казахстан; 3) электронная копия договора об открытии лицевого

счета на имя опекуна или попечителя в банке второго уровня или в организации, имеющей лицензию Национального банка Республики Казахстан на осуществление отдельных видов банковских операций; 4) электронные копии документов о доходах ребенка (детей), подтверждающие получение государственных социальных пособий и иных социальных выплат, алиментов, сведения об имеющихся доходах от имущества ребенка (детей); 5) электронная копия приказа отдела (управления) образования районов и городов областного значения, городов Астана, Алматы и Шымкента о назначении опекуном или попечителем.

Предоставление документа, указанного в подпункте 5) перечня, предоставляемых услугодателю не требуется при подаче услугополучателем заявления по принципу «одного заявления» на получение государственной услуги «Установление опеки или попечительства над ребенком-сиротой (детьми-сиротами) и ребенком (детьми), оставшимся без попечения

родителей».

Сведения о документах, удостоверяющих личность услугополучателя, свидетельстве о рождении ребенка (детей), справки об опеке и попечительстве (для опекунов), документы, подтверждающие получение государственных социальных пособий и иных социальных выплат, договор об открытии лицевого счета на имя опекуна или попечителя в банке второго уровня или в организации, имеющей лицензию Национального банка Республики Казахстан на осуществление отдельных видов банковских операций работник Государственной корпорации и услугодатель получает из соответствующих государственных информационных систем через шлюз «электронного правительства».

Сроки оказания государственной услуги: 1) с момента сдачи документов в Государственную корпорацию, а также при обращении на портал – 1 (один) рабочий день, при этом день приема документов не входит в срок оказания государственной услуги; 2) макси-

мально допустимое время оказания для сдачи документов в Государственной корпорации – 15 минут; 3) максимально допустимое время обслуживания в Государственную корпорацию – 15 минут.

Основания для отказа в оказании государственной услуги, установленные законами Республики Казахстан: 1) нахождение ребенка (детей) на полном государственном обеспечении в учреждении для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в медицинских учреждениях стационарного типа; 2) превышение суммы среднемесячных доходов ребенка (детей) среднемесячных расходов на содержание ребенка в учреждениях для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в соответствующей области, городе республиканского значения, столице; 3) наличие возможности родителей лично осуществлять воспитание и содержание своего ребенка, но добровольно передавших его под опеку или попечительство другим лицам (находятся в дли-

тельных служебных командировках, проживают отдельно с детьми, но имеют условия для их содержания и воспитания); 4) установление недоверности документов, представленных услугополучателем для получения государственной услуги, и (или) данных (сведений), содержащихся в них; 5) несоответствие услугополучателя и (или) представленных материалов, объектов, данных и сведений, необходимых для оказания государственной услуги, требованиями Правил; 6) отсутствие согласия услугополучателя, предоставляемого в соответствии со статьей 8 Закона Республики Казахстан «О персональных данных и их защите», на доступ к персональным данным ограниченного доступа, которые требуются для оказания государственной услуги.

Размер выплаты услугополучателям пособия на содержание ребенка-сироты (детей-сирот) и ребенка (детей), оставшегося без попечения родителей, составляет 10 (десять) месячных расчетных показателей в месяц.

Шу және оның адамға әсері

Шу - дыбыстардың әр түрлі жиілігі және күші бойынша ретсіз үйлесуі. Гигиеналық практикада шу деген қажетсіз дыбыс немесе осы дыбыстардың қосындысы деп түсінеді.

Шу - жалпы биологиялық қоздырғыш болып табылады, барлық ағзаларға және біртұтас ағза жүйелеріне әр түрлі өзгерістермен әсер етеді.

Ағзаға күйзелу факторы болып әсер етеді, шудың әсерінен орталық нерв жүйесінің әрекет қабілеттілігі өзгеруі мүмкін, сондықтан реттелген ағза мен жүйе тәртібі бұзылады. Қарқынды шу шаршағандықты ескертеді, сондықтан қатты шаршағандықтан, еңбек қабілеті төмендейді, жалпы және кәсіби аурушандыққа әкеліп соқтырады.

Қарқынды шудың ұзақ әсері кезінде шу ауруы дамуы мүмкін, бұл ағзадағы жалпы ауру, ол есту қабілетін, орталық нерв және жүрек-тамыр жүйелерін зақымдайды.

Өндірістік шу деңгейі және уақыт әсері тұрақсыз болып табылады, сонымен қатар, шу кезінде ауысып тұратын ықпал нәтижесі жоғары болады.

Шудың қолайсыз ықпалының алдын алу негізі олардың гигиеналық мөлшерлеуі болып табылады. Өндірістік шу жүйке-әсерлік еңбек қауырттылығының және физикалық ауыртпалық есебімен мөлшерленеді. Шу ықпалының профилактикасы барлық жобалау, құрылыс және өндірістік кәсіпорындар, машина және құрал-жабдықтар кезеңінде техникалық, ұйымдастырушылық және медициналық шаралар кешені қосады. Осы шаралар тиімді құрылымдарды, жаңа материалдар және ілгерінді технологиялық үдерістерді қолдану арқылы көздегі сәулену шулар азаяды, көзден бастап жұмыс орынға (дыбысты жұту және қоршауды жұту) дейін таратылу жолында шу азаяды, шудан жеке қорғау құралын пайдалануға бағытталған.

Медициналық профилактика шараларына шу ықпал кезінде жұмысқа қабылдауға болмайтын жағдайлар және дәрігер-мамандармен жүргізілетін мерзімді медициналық тексерістер жатады.

Шу әсері кезінде жұмысқа қабылдауға болмайтын жағдайларда құлағында шу естілсе, есту қабілетінің төмендеуі, отосклероз және де құлақтың басқа аурулары, жүйке ауруымен белгіленген әрбір этиологияның вестибулярлық аспап қызметінің бұзылушылығы, орталық жүйке жүйесінің органикалық аурулары болып табылады.

Санитарлық-гигиеналық зертханада келесі зерттеулер, шуыл бойынша:

- шу, автокөліктің, желдету жүйелерін, технологиялық жабдықтарға, тұрғын үй құрылысының аумағында.

ҚР ДСМСЭБК «ҰСО» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорынның Ақмола облысы бойынша филиалы Буланды аудандық бөлімшесінде зерттеулер көрсеткіштері бойынша жүргізіледі, анықтама тел: 2-17-37

О. ГАНЖА, «ҰСО» ШЖҚ Буланды аудандық филиалының дәрігер-зертханашысы.